

GWIAZDA DYPLOMACJI NAUKOWEJ
SCIENCE DIPLOMACY STAR

prof.
dr hab.
Jerzy
Duszyński

Instytut Biologii
Doświadczalnej
im. M. Nenckiego PAN

Nauka jest istotnym czynnikiem w pomyślnym rozwoju państw i głos naukowców powinien być brany pod uwagę przy rozwiązywaniu aktualnych problemów. To powinno być troską zarówno polityków, władzy, biznesu, społeczeństwa, jak i samych naukowców – przekonuje prof. Jerzy Duszyński, laureat nagrody Gwiazdy Umiedzynarodowienia w kategorii Gwiazda Dyplomacji Naukowej.

szereg ekspertyz, opinii i analiz pomocnych w zoptymalizowaniu postępowania w okresie pandemii – opowiada prof. Duszyński. – Tymczasem nikt z władz, nawet z ministerstwa zdrowia, nie wykazał woli, by choćby wysłuchać nasz głos, nie mówiąc już o braniu pod uwagę wypracowanych przez badaczy rekomendacji. Co więcej: nikt nawet nie kontaktował się z nami, nie prosił o wskazówki, o najmniejszą informację. Jak podkreśla prof. Duszyński, efektem tej sytuacji były wielkie straty, jakie przyniosła pandemia naszemu państwu. Ale też w środowisku naukowym utrwałała się świadomość, że w Polsce akademicy są niewidzialni dla sprawujących władzę. Ta niechlubna „tradycja” ignorowania głosu badaczy trwa bowiem, zdaniem prof. Duszyńskiego, od wielu lat. Stąd aktywność taka, jaką podejmują Perspektywy, by promować polską naukę, jest zdaniem prof. Duszyńskiego godna naśladowania jako niezwykle potrzebne środowisku wsparcie.

Międzynarodowi gracze

Bo przecież mamy w kraju instytucje naukowe, które wypracowały sobie silną pozycję w międzynarodowym świecie. Najlepszy przykład to Instytut Biologii Doświadczalnej

im. M. Nenckiego PAN, z którym od lat związany jest prof. Duszyński. – *Na pewno nie jestem obiektywny w swojej opinii, ponieważ od początku swojej ścieżki zawodowej byłem pracownikiem Instytutu, przeszedłem tu wszystkie szczeble kariery, sprawowałem różne funkcje. Ale jedno mogę powiedzieć na pewno: o pozycji tej instytucji naukowej najlepiej świadczą nasze kontakty międzynarodowe, udział w międzynarodowych konsorcjach, współpraca w znakomitych międzynarodowych projektach, w tym realizowanych z tak szacownymi instytucjami jak chociażby Uniwersytet Stanforda, czy wreszcie powoływanie pracowników Instytutu do prac prestiżowych ciał naukowych na świecie – mówi laureat Science Diplomacy Star. I zaraz podaje przykład prof. Leszka Kaczmarska, który w 2022 r. dołączył do Rady Naukowej European Research Council.*

Świeża i różnorodna krew

Sukces Instytutu Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN to m.in. efekt podjętej przed laty decyzji, by otworzyć się na wpływ nowych badaczy z całego świata. – *Kiedy kierownik którejś z pracowni lub grupy badawczej przechodzi w Instytucie na emeryturę, ogłaszamy otwarty międzynarodowy konkurs i w ten sposób rekrutujemy świetnych badaczy często z zewnątrz, którzy przynoszą do Instytutu nowe pomysły, nowe tematy badawcze – tłumaczy prof. Duszyński.*

Rozwój – i znaczenie – instytucji naukowych podnieść też mogą takie działania jak choćby inicjatywa podjęta w PAN po wybuchu wojny w Ukrainie (znaczącą rolę w tej inicjatywie odegrał właśnie prof. Duszyński). Pozyskano wtedy od zagranicznych sponsorów 8,5 miliona dolarów na program, w ramach którego utworzono aż 18 grup badawczych kierowanych przez uczonych z Ukrainy (tych wybierali z zachowaniem najwyższych standardów obiektywności członkowie Amerykańskiej Akademii Nauk).

– *Warunkiem było, by taki kierownik zespołu był zatrudniony w którymś z instytutów PAN. Grupy badawcze tworzone z ukraińskich naukowców albo pozostających na Ukrainie, albo też zatrudnionych już w Polsce. Dzięki temu dziś kilkadziesiąt starych wyselekcjonowanych badaczy ukraińskich zasila instytuty PAN – mówi prof. Duszyński. I zaraz podkreśla, że właśnie tego typu działania są najlepszymi przykładami science diplomacy i mogą podnosić znaczenie polskiego środowiska naukowego w świecie.*

” W momencie, w którym będziemy mogli z przekonaniem powiedzieć, że decyzje polityczne w naszym kraju są podejmowane z uwzględnieniem głosu środowiska naukowego, zobaczymy też, że poprawi się wizerunek Polski w świecie i wzrośnie szacunek do naszego kraju.

”

Doktorat HC NANU

Głos naukowców musi być wysłuchany

Dalej prof. Duszyński tłumaczy, że powinnością akademików w tym zakresie jest przekonywać opinię publiczną o roli nauki w harmonijnym rozwoju świata, a w bardziej zawężonym zakresie – w umacnianiu pozycji Polski. – *Nasz akademicki głos nie może się sprowadzać tylko do prostych żądań o podwyższanie nakładów na naukę, choć to zwiększenie środków przeznaczonych na badania oczywiście jest kluczowe, bowiem w porównaniu z innymi europejskimi krajami procent PKB, jaki Polska przeznaczona na naukę, jest bardzo niski. Ale trzeba przede wszystkim stanowczo wypowiadać*

się, że bez nauki dobrze zarządzanej, silnie wspieranej przez władze i poważnie traktowanej jako głos ekspercki, nie mamy co liczyć na szacunek do naszego kraju i podniesienie jego pozycji w świecie.

Niewidzialni eksperci

Laureat nagrody w kategorii Science Diplomacy Star wskazuje na przykład pandemii jako najlepszy dowód tego, że głos naukowców jest stale w Polsce pomijany, co przynosi nam poważne straty. – *Kiedy przy Polskiej Akademii Nauk powstał interdyscyplinarny zespół ds. COVID-19, któremu zresztą przewodniczyłem, przygotowaliśmy*

Z Dany w Okinawa

PROF. DR HAB. JERZY DUSZYŃSKI (UR. 1949)

Biochemik, absolwent Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Warszawskiego. Profesor w Instytucie Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN, od 2022 r. członek rzeczywisty PAN. Członek Academia Europaea, członek zagraniczny Chińskiej Akademii Nauk, a także członek rady dyrektorów instytutu badawczego IRB Barcelona oraz rady STS Forum w Japonii. Był prezesem Polskiej Akademii Nauk w kadencjach 2015-2018 i 2019-2022. Sprawował funkcję wicedyrektora ds. naukowych (2002) i dyrektora Instytutu Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego (2003-2008), przewodniczył Radzie Naukowej Instytutu (1996-2001). W swoim dorobku ma kilkadziesiąt publikacji w prestiżowych międzynarodowych czasopismach naukowych. Wygłaszał wiele zaproszonych wykładów na międzynarodowych zjazdach naukowych. Brał udział w pracach Komitetu Redakcyjnego „European Journal of Biochemistry” (członek, 1987-96) i „Biochimica Biophysica Acta (BBA) – Bioenergetics” (2010-2014); członek FEBS Publication Committee (2003-2006) i FEBS Science and Society Committee (2011).